

Plajner Ádám – Pulai György

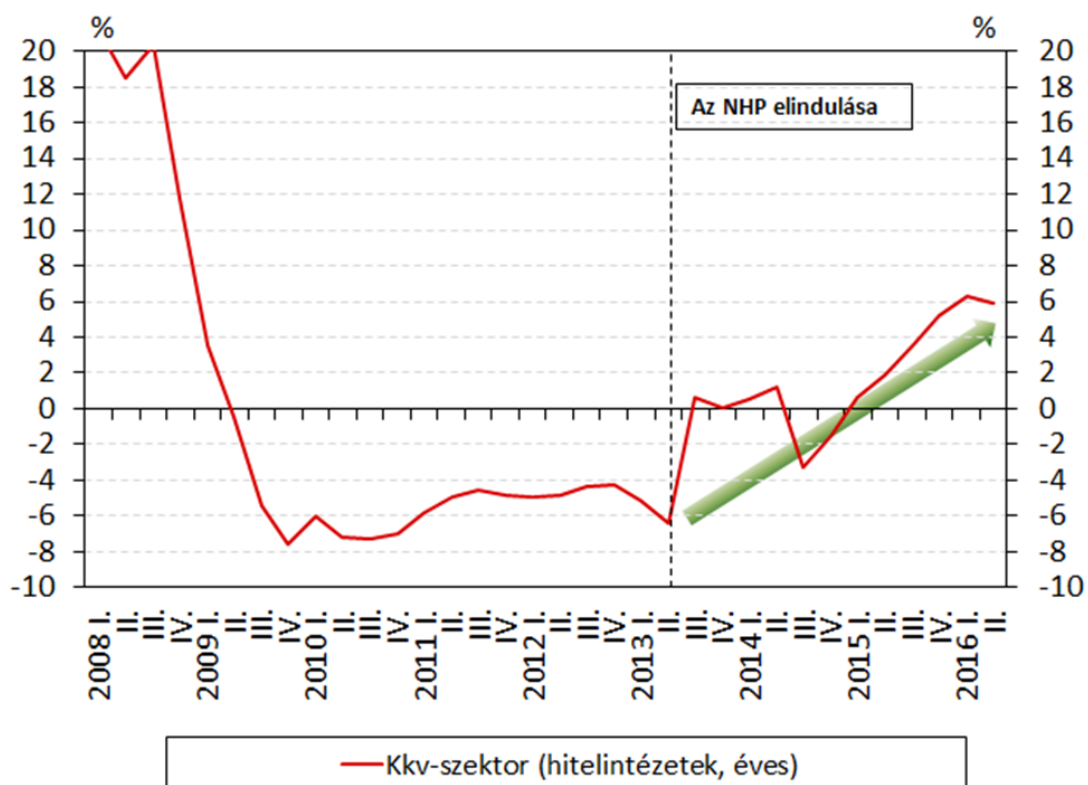
„Talán inkább sorozatlövő...” – 36 ezer vállalkozás kedvező forráshoz jutását segítette elő eddig a Növekedési Hitelprogram

Az MNB közleménye kapcsán pár napja megjelent egy kritikus hangvételi írás az egyik online hírportál hasábjain, amelynek szerzője a jegybank Növekedési Hitelprogramját (NHP) méltatlan módon egy rozoga légpuskához hasonlítja. Efféle, a program elmúlt években elért eredményeit egyébként teljesen figyelmen kívül hagyó vélekedéssel szerencsére csak elvétve találkozni, hiszen a hitelezési szakma és a vállalkozói érdekképviseleti szervek egyaránt rendszerint elismerően nyilatkoznak a programról. Írásunkban bemutatjuk, hogy az NHP – ha már mindenképpen fegyverhez kívánjuk hasonlítani – sokkal inkább egy mesterlövészpuskával vethető össze, amely máshoz nem fogható hatékonysággal volt képes célkeresztjébe venni a kis- és középvállalati hitelezés csökkenésének megállítását. Ha pedig az elért vállalkozások számát tekintjük, akkor inkább egy géppuskával való párhuzamba állítás lehet találó, természetesen csak képletesen, hiszen a program nemhogy ártott volna ezeknek a vállalkozásoknak, de nagyban segítette működésüket. Az NHP az elmúlt mintegy három és fél évben sikeresen járult hozzá a hitelezési fordulat megvalósulásához. A program eddigi három szakasza keretében több mint 36 000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz, közel 2 500 milliárd forintnyi összegben, a gazdasági növekedéshez való hozzájárulás pedig az MNB becslései szerint 2 százalék körül alakult.

Más, szintén a vállalati hitelállomány jelentős visszaesésével szembesülő országokkal ellentétben Magyarországon 2013-ra, azaz a gazdasági válság kitörése után több év elteltével sem állt még helyre a hitelpiac; a hitelhez jutási lehetőségek számottevően beszűkültek, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára. Ebben a helyzetben az MNB úgy ítélte meg, hogy a teljes hitelbefagyás – idegen szóval „credit crunch” – elkerülése érdekében a hagyományos eszköz, vagyis az alapkamat csökkentése mellett más „fegyvert” is be kell vetnie a hitelpiaci zavarok oldása érdekében. Egy újszerű eszközt dolgozott ki, amely a központi bankok világában megszokott likviditásnyújtást célzottabb módon valósította meg: a kereskedelmi bankok az MNB-től kapott hosszú lejáratú és olcsó forrást kizárólag a kkv-szektor hitelezésére fordíthatták, meghatározott hitelcéllok és korlátozott kamatfelár mellett.

Az adatok és a tények ismeretében igen nehéz lenne azonosulni azzal a – szintén a fent említett írásban tett, minden alapot nélkülöző – állítással, hogy az NHP nem hatott a vállalati hitelezés beindulására. A 2013 júniusában indult program a kedvező feltételeinek köszönhetően már meghirdetésekor számottevő érdeklődést váltott ki a vállalkozások részéről, ami a bankszektort is lépésre ösztönözte. Az alacsony és fix kamatozás mellett akár 10 évre elérhető forinthitelek lehetősége felkavarta a vállalati hitelezés állóvizét. 2013 második félévében a kkv-hitelállomány addig éveken át tartó, minden egyes évben 5 százalékos körüli mértékű csökkenése már az első szakasz hatására megállt, a későbbi szakaszok eredményeképp pedig növekedésnek indult. 2016 második negyedében a kkv-hitelezésben már mintegy 6 százalékos éves emelkedés volt megfigyelhető. Ezzel a dinamika már az MNB által a hosszú távon fenntartható gazdasági növekedéshez kívánatosnak tartott 5-10 százalékos közötti sávba érkezett.

1. ábra.:A kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

Megjegyzés: tranzakció alapú, a 2015. IV. negyedév előtt bankrendszeri adatok alapján becsülve.

Forrás: MNB.

A program keretében elérhető hitelcélok több lépcsőben változtak annak érdekében, hogy a növekedési hatás még nagyobb legyen. Az első szakaszban még jelentős hányadot tettek ki az új beruházási hiteleknél kétségtelenül kisebb növekedési hatással járó hitelkiváltások, azonban ezeknek is megvannak a maguk elvitathatatlan érdekei. Amellett, hogy számos kkv tudta velük kedvezőbbé és kiszámíthatóbbá tenni kamatterheit, illetve szabadult meg árfolyamkockázatot jelentő devizahitelétől, érdemi szerepük volt a bankok közti verseny élénkítésében. Ugyan a hitelkiváltások mellett már az első szakaszban is több százmilliárd forintnyi új hitelt nyújtottak a bankok, a második szakaszban már 95 százalék volt az új hitelek aránya, ezen belül is 60 százalék körüli volt a gazdasági növekedést legnagyobb mértékben elősegítő, beruházási hiteleké. A 2016-ban indult és a jövő év márciusában véget érő harmadik szakaszban pedig már kizárólag ilyen típusú hiteleket lehet nyújtani, továbbra is ideértve az egyes ágazatokban kifejezetten jellemző, és a kisebb szereplők forráshoz jutását különösen elősegítő lízing konstrukcióban történő finanszírozást is. A hitelcélok körének változása mellett az NHP részletes feltételei folyamatosan finomhangolásra kerültek annak érdekében, hogy a program minél több üzleti tevékenység megvalósulását és bővítését tegye lehetővé, és eközben minél kevésbé nyílhasson tér a célokkal összhangban nem álló felhasználásra. Személygépkocsik vásárlása azonban például már 2013 őszétől tiltott volt pont azért, hogy valóban üzleti célokra kerüljön elköltésre a jegybanki forrás.

[Kutatás](#) és [kérdőíves felmérés](#) is rámutatott már arra, hogy a program hatására rengeteg olyan beruházás jött létre, amely annak hiányában nem valósult volna meg. A kérdőíves felmérés alapján például megállapítható volt, hogy a válaszadók körében a beruházási hitelek közel 40 százalékát a program nélkül egyáltalán nem vették volna fel, további mintegy 30 százalékát pedig csak kisebb összegben. A felmérésből arról is pontosabb képet kaphattunk, hogy konkrétan mire használták a hiteleket. A válaszadók 40 százaléka jelölte meg, hogy üzleti célú ingatlanra fordította NHP-s beruházási hitelét, míg a válaszadók közel 70 százaléka gépeket, termelőeszközöket, haszongépjárműveket vásárolt a jegybanki forrásból (egyek kkv-k többféle eszköztípusra is vettek fel hitelt). Voltak vállalkozások, amelyek a mezőgazdasági géppark korszerűsítésével képesek voltak nagymértékben javítani a földművelés minőségén, mások arról számoltak be, hogy 20 évvel ezelőtti technológiát tudtak lecserélni, míg számos vállalkozás további teherautókat vásárolt. Ezek a bővítő és korszerűsítő beruházások hozzájárultak a kkv-k gazdaságosabb működéséhez, versenyképességük javulásához.

Jóllehet a fentiek jól mutatják a program sikerességét és hatékonyságát, az MNB már korábban is hangsúlyozta, hogy az NHP csak átmeneti eszköz, hosszabb távon piaci alapokra kell visszaterelni a hitelezést. A fokozatos kivezetés jegyében indult el az idei év elején a program harmadik szakasza, amelynek szerződéskötési időszaka 2017. március 31-én kerül lezárásra. A kkv-szektor forráshoz jutását azonban ezt követően is segíti még két évig a jegybank Piaci Hitelprogramja, valamint az elmúlt években végrehajtott kamatcsökkentések, amelynek köszönhetően már a piaci alapú hitelek is kedvező feltételek mellett érhetők el. Emellett számos visszatérítendő és vissza nem térítendő EU-s forrás is elérhető még a vállalkozások számára, amit érdemes minél inkább kihasználniuk a közeljövőben. Az intézményi garanciának pedig még nagyobb szerepe lehet abban, hogy a kisebb, kevésbé hitelképes vállalkozások is nagyobb mértékben jussanak forráshoz.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaság.hu oldalon 2016. december 5-én.”